

VOLBA MŮŽE BÝT VELMI OBTÍŽNÁ

Možná jste nevyhranění a nemůžete u sebe najít žádné zájmy či předpoklady, které by Vás vedly k nějakým povoláním, zkrátka nic, co by Vás někam směřovalo.

Možná také, že se ještě cítíte příliš mladí na to, abyste činili vážná rozhodnutí, která ovlivní Váš život.

Pokud tomu tak je, nezoufejte.

Existují různé středoškolské obory, které jsou široce zaměřené, takže po jejich absolvování nejste vázáni na jediné povolání, často ani na jedinou profesní oblast.

Jsou to jednak gymnázia, která ovšem sama o sobě nedávají žádnou odbornou kvalifikaci a je vhodné si je vybírat, jen jste-li rozhodnutí studovat vysokou školu.

Jsou to ale i různé studijní obory středních odborných škol, kde se ovšem musíte rozhodnout alespoň pro základní směr své profesní orientace (např. stavebnictví, elektrotechniku, ekonomiku apod.).

Volba povolání nebo alespoň celkové profesní orientace odpovídající zájmům, schopnostem a dalším předpokladům člověka je nesmírně důležitá. Ještě důležitější však je získat určité vzdělání, mít určitou kvalifikaci. Protože i když tato kvalifikace neodpovídá plně zájmům a předpokladům člověka, lze ji dále rozvíjet, absolvovat různé kursy nebo se i rekvalifikovat na jiné odbornosti. Vždy je to snadnější pro toho, kdo už nějakou kvalifikaci má.

Navíc musí být každý člověk připraven na to, že během svého produktivního života bude nucen provádět rozhodnutí nejen o změně zaměstnavatele, ale mnohdy i o změně svého povolání. Každý musí být připraven na to, že bude nucen se během života dále vzdělávat, případně se rekvalifikovat.

INFORMAČNÍ ZDROJE O POVOLÁNÍCH

V IPS úřadu práce:

Charakteristiky povolání

několikastránkové popisy jednotlivých povolání s jednotnou strukturou

Videoklipy o povoláních

10 až 12 minutové filmy přímo z pracovního prostředí doplněné o slovní doprovod informující hlavně o požadavcích na vykonavatele povolání

Na internetu:

Průvodce světem povolání – www.gwo.cz

obsahuje různé postupy volby povolání, aby si klient mohl vybrat ten, který vyhovuje právě jemu, u jednotlivých povolání jsou stručné popisy, fotografie hlavních činností, někdy i nahrávky pracovních dialogů a odkazy na příbuzná povolání

Integrovaný systém typových pozic – www.istp.cz

Obsahuje tzv. kartotéku typových pozic s velmi podrobnými informacemi o jednotlivých povoláních včetně kvalifikačních, osobnostních a zdravotních požadavků.

ISTP dále obsahuje aplikaci **JOB TIP**, která umožňuje uživateli vyplnit údaje o svém vzdělání, praxi, dovednostech a dalších faktorech a na základě toho mu doporučuje vhodné pozice.

Filmový Průvodce volbou povolání – na webu www.infoabsolvent.cz

Základem jsou scény z reálného pracovního prostředí, kterými prolínají dialogy dívky s chlapcem, zaměřené na typické znaky a požadavky vykonávaných činností, povolání a pracovišť.

Na ně navazují doplňující kvízy a odkazy na vzdělávací nabídku.

Rozhodujeme se o budoucím povolání

Ukončením základní školy vám končí povinná školní docházka. Pak už záleží pouze na Vás, zda se budete dále vzdělávat a v jakém oboru. Avšak pro každého, kdo chce v životě něčeho dosáhnout, mít šanci vyrovnat se druhým lidem, nebýt považován za méněcenného, je vzdělání nezbytné. A chce-li dělat práci, která ho bude bavit, nebo alespoň pro něho nebude utrpením, měl by si své vzdělávání vybrat s ohledem na budoucí povolání. Protože práce zabírá lidem většinu jejich času, je věrným společníkem téměř každého člověka.

Volbou střední školy už do značné míry ovlivňujete své budoucí povolání, předurčujete to, co v životě budete dělat.

Je to asi jako na nádraží: Vstoupíte-li do určitého vlaku, můžete sice během jízdy přestoupit a rozhodovat tak o své další trase, ale základní směr vaší jízdy už je dán. Čím víc jej budete chtít změnit, tím víc úsilí vás to bude stát.

Každý by se proto před tím, než podá přihlášku na střední školu, měl zamyslet nad tím, jaký druh práce by ve svém budoucím povolání nejspíš chtěl dělat, co by naopak určitě dělat nechtěl, pro jakou práci má dobré předpoklady, pro jakou naopak nikoliv.

Neexistují lidé, kteří by se hodili pro všechna povolání, stejně tak jako neexistují lidé, kteří by se nehodili pro žádné povolání. V každém povolání lze dosáhnout úspěchu a každý člověk má předpoklady, aby se uplatnil alespoň v některém povolání.

CO ZVAŽOVAT PŘI VOLBĚ POVOLÁNÍ

Někoho zajímá technika, někoho baví vařit, jiný rád jedná s lidmi. Baví ho to a umí to. Odpovídá-li práce v povolání zájmům a schopnostem člověka, výrazně se zvyšuje šance, že bude v zaměstnání spokojený, že se bude svou práci rád učit, že v ní dosáhne úspěchu.

Ne všechny zájmy a schopnosti vypovídají o předpokladech pro profesní uplatnění, například sledování televize či videa, návštěvy diskoték, rekreační pěstování nějakého sportu apod.

Chcete-li v sobě rozpoznat zájmy a předpoklady, které se mohou vztahovat k nějakému profesnímu směřování, zkuste si odpovědět například na otázky:

- Je pro vás snadné vyřizovat různé záležitosti?
- Umíte srozumitelně formulovat, co si myslíte?
- Umíte lidi takzvaně „ukecat“?
- Jste v kolektivu respektovanou autoritou?
- Dokážete uklidnit druhé?
- Umíte říci druhým i nepříjemné věci?
- Reagujete v kritických situacích bez zmatků?
- Máte své sešity a jiné písemnosti v pořádku?
- Spletete se či přehlédnete jen výjimečně?
- Pracujete systematicky, bez chaosu?
- Umíte si práci rozplánovat?
- Míváte nápady, jak řešit technické problémy?
- Když něco rozeberete, dokážete to složit?
- Máte šikovné prsty a ruce?
- Jde Vám ruční zhotovování něčeho hezkého?
- Vyžíváte se v organizování různých akcí,
- Pečujete rádi o druhé lidi? O malé děti?
O zvířata? O přírodu? O zahradu?

Takové a další otázky a jejich vyhodnocení najdete také v různých testech například na úřadu práce.

Při posuzování odpovědí na tyto otázky, při každém rozhodování o volbě povolání, proti sobě vždy stojí:

- **Charakteristické rysy člověka**
- **Charakteristické znaky práce**

CHARAKTERISTICKÉ RYSY ČLOVĚKA

aneb co zvažovat u sebe

Zájmy

o techniku, o přírodu, o zvířata, o ruční práci, o počítače, o historii, o malé děti apod.

Životní cíle a představy

touha po kariéře, po společenském uznání, po bohatství, nebo naopak po klidném a skromném životě, po spoustě volného času apod.
cíl mít vysokou školu, podnikat, dělat řemeslo, pomáhat lidem apod.

Schopnosti

zručnost, paměť, smysl pro techniku, rychlost úsudku, vynalézavost, schopnost plánovat a organizovat, schopnost jednat s lidmi, sjednat si autoritu, přesvědčivost, talent obchodní, jazykový, hudební, výtvarný apod.;

nebo na druhé straně nesoustředěnost, pomalá reakce, nešikovnost, apod.

Vlastnosti

obětavost, důslednost, systematickosti, ukázněnost, pečlivost, přesnost, empatie (vcítění se do druhého) nebo na druhé straně netrpělivost, konfliktní povaha, nekomunikativnost, nedochvilnost, nespolehlivost, chaotičnost, neochota spolupracovat apod.

Tělesné předpoklady

fyzická síla, fyzická vytrvalost, obratnost apod.

Zdravotní omezení

alergie na prach, na různé rostliny, na zvířecí chlupy, vady zraku, vady sluchu, vady řeči, závratě, časté mdloby, epilepsie, postižení páteře, astma, různá trvalá onemocnění apod.

Školní prospěch

úspěšnost resp. naopak neúspěšnost v matematice, ve fyzice, v chemii, v biologii, v dějepisu, ve slohu, v cizích jazycích, v praktických činnostech apod.

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY PRÁCE

aneb co zvažovat u povolání

Charakter pracovních činností

obsluha strojů, montování, ruční opracovávání, prodej, léčení, vzdělávání, řízení, plánování apod.

Pracovní prostředky

šicí stroj, kamera, štětec, lopata, počítač, auto, obráběcí stroj, řídicí panel, mluvené slovo apod.

Objekt (předmět) práce

kovy, dřevo, textil, stavby, film, informace, počítačové programy, cenné papíry, zvířata, pacienti, žáci apod.

Pracoviště

dílna, provoz, nádraží, laboratoř, ateliér, obchod, nemocnice, škola, kancelář, kasárna, příroda apod.

Požadavky na vzdělání

vyučení, maturita, vyšší odborná škola, vysoká škola, spec.kurz apod.

Poptávka trhu práce

o pracovníky je nebo naopak není zájem

Pracovní doba

včetně např. noční práce, delších pobytů mimo domov

Složení pracovního kolektivu

spíš muži/ženy, spíš individuální/týmová práce

Speciální výhody

služební auto, zdarma jízdenky apod.

Rizika, nebezpečí

práce ve výškách, styk s kriminálními živly apod.

Mzdové podmínky

Společenská prestiž

Možnosti rozvoje kariéry

Možnosti soukromého podnikání

Možnosti cestování, získání kontaktů